

GESCHIEDKUNDIGE VERENIGING OUDEWATER

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 3421CN Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

E-mailadres: info@geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

Secretarieel Jaarverslag over het verenigingsjaar 2025

Terugblik op een succesvol jaar

OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN VAN DE VERENIGING IN 2025

Het afgelopen jaar stond in het teken van “Herdenkingsjaar 2025”.

Een initiatief van een speciaal voor dit gebeuren opgericht comité dat in samenwerking met o.a. de gemeente Oudewater, diverse verenigingen en enthousiaste bedrijven en burgers, een programma heeft gemaakt om verschillende gebeurtenissen uit de geschiedenis te herdenken. In 2025 was het 760 jaar geleden dat Oudewater stadsrechten kreeg, 450 jaar geleden dat de stad Oudewater na een beleg werd uitgemoord door de Spanjaarden en 80 jaar bevrijding van de bezetting door de Duitsers tijdens de tweede wereldoorlog.

De Geschiedkundige Vereniging Oudewater droeg ook zijn steentje bij aan de programmaonderdelen. In het Stadsmuseum in het stadhuis was een video-installatie te zien over het beleg met een gedicht van Joop Joosten.

Tijdens Open Monumentendag was in de raadzaal een realistische maquette opgesteld waarbij bezoekers onder leiding van de maquettebouwers het beleg konden naspelen. Op de eerste zondag na 7 augustus volgde op de herdenking rondom de Michaëlskerk weer het verhaal en uitleg van het beleg in het stadhuis.

Het voornemen om de GVO om de blik naar buiten te richten hebben wij gestand gedaan door hieraan deel te nemen. Ook hebben wij ons gepresenteerd op de Open Monumentendag door op de kunstmarkt een stand in te nemen met informatie en boeken over de geschiedenis van de stad. Net als het jaar daarvoor waren wij ook te vinden op de vitaliteitsmarkt en hebben wij weer op de lichtjeswandeling voor kerstmis een speurtocht gemaakt voor de jongste burgers.

Daarnaast hadden wij natuurlijk ook de terugkerende activiteiten zoals de lezingen, excursies en het beheer van het Stadsmuseum. Het bestuur werd ook dit jaar weer bijgestaan door een team van vrijwilligers. Wij zijn deze vrijwilligers heel veel dank verschuldigd, zeker omdat de huidige samenstelling van het bestuur bestaande uit het minimumaantal bestuursleden van 5 personen een groot beslag legt op de tijd die bestuursleden hebben. Nog steeds achten wij uitbreiding naar 7 personen wenselijk en blijven rondvragen of er leden zijn die hierbij betrokken willen raken. De voorzitter heeft aangegeven op de komende jaarvergadering af te treden en zich niet herkiesbaar te stellen. Omdat wij als bestuur dan onder het minimumaantal bestuursleden van 5 personen komen is de toekomstige samenstelling van het bestuur een prioriteit.

Ook gaf een aantal vrijwilligers in commissies te kennen te willen stoppen met hun werk na jarenlang lid hiervan te zijn geweest. Er wordt druk gezocht naar vervangers om de organisatie in de toekomst veilig te stellen. Wij blijven oproepen plaatsen om de leeggevallen plaatsen op te vullen.

Het bestuur van de vereniging heeft een paar jaar geleden besloten om bij lezingen een vrijwillige bijdrage te vragen. We zien een toename van het bezoekersaantal. Het komt voor dat er

GESCHIEDKUNDIGE VERENIGING OUDEWATER

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 3421CN Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

E-mailadres: info@geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

---

onvoldoende plaats is om iedereen een zitplaats te kunnen aanbieden. Het is daarom wenselijk om na te denken of dit nog uit te leggen is aan de betalende leden. Wij gaan over dit punt nadenken. Voor het komend jaar stelt het bestuur zich tot doel het bestuur uit te breiden en leden meer actief te betrekken bij de organisatie van de activiteiten. Het organiseren van lezingen, excursies en het managen van het stadsmuseum vragen tijd en inzet en zonder de geweldige inzet van de huidige vrijwilligers kunnen wij onze activiteiten niet realiseren. Als u bereid bent om een paar uur per maand zich in te zetten voor onze vereniging meld u dit dan bij het bestuur. Ook als u ideeën heeft voor lezingen, excursiebestemmingen of nieuwe activiteiten, vertel het ons. Zo houden wij een gezonde en actieve vereniging. Wij geven u hieronder een beeld van wat de vereniging het afgelopen jaar heeft georganiseerd.

A. Bijeenkomsten en Excursies

Op 6 januari werd de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie gehouden in de Tuinzaal van de Wulverhorst. Kees Meijerink toonde twee door hem gemaakte films. De eerste toonde de veranderingen aan de Utrechtse Straatweg met de titel "Ik heb een huis met een tuintje". De tweede film toonde ons close-up beelden van het schilderij van de Oudewaterse Moord. Begeleid door muziek van Schönberg en Philip Glass waren de perfect uitvergroete details op het schilderij te zien van de gruwelijkheden verricht door de Spanjaarden. Burgemeester de Vries reikte aan Gerrie van Roon de Geelbuik Stadspenning uit voor het werk voor de gemeenschap van Oudewater. Onder genot van een drankje wisselden de leden elkaar de beste wensen uit voor het nieuwe jaar.

Cursus bouwstijlen

Na de succesvolle cursus kunstgeschiedenis in 2024 vonden wij Pim Brinkman weer bereid om een nieuwe driedelige lezing te geven. Onder grote belangstelling leerde Pim de leden op 3, 10 en 17 februari alles over het herkennen van bouwstijlen. Speciaal voor de leden om tijdens een citytrip de reisgenoten te imponeren over tot welke stijl een bouwwerk behoort en in welke tijd deze in de mode was. Aan de hand van een prachtig verzorgde handout leerden we wat de kenmerken zijn van het classicisme, gotiek, barok, rococo tot en met nieuwe zakelijkheid.

Lezingen

Otto Beaujon startte de reeks op 30 januari met een lezing over de koekenfabriek vanwege oplevering van de eerste woningen op het terrein van de voormalige fabriek aan de Westerwal. De nieuwe bewoners werden met nadruk uitgenodigd om deze lezing bij te wonen zodat de Tuinzaal vol zat met leden en bewoners.

14 april gaf Willem de Lange ons een beeld van de sigarenindustrie in de 20^e eeuw. Deze lezing vertelde ons dat Oudewater in die tijd een kleinschalige tabaksindustrie had. Weinigen wisten dat het pand op de hoek van de Havenstraat en de Visbrug een heuse sigarenfabriek huisvestte.

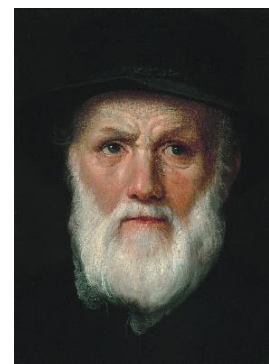
Bijna traditioneel ging het onderwerp in mei over de 2^e wereldoorlog. Het bestuur van de GVO was erin geslaagd om Ad van Liempt te boeken voor een buitengewoon interessante lezing op 8 mei over 80 jaar bevrijding. Ad van Liempt is schrijver, journalist en Tv-maker en is vooral bekend geworden als eindredacteur van het NOS-journaal en NOVA. Zijn boeken hebben de 2^e wereldoorlog vaak als onderwerp.

Bas Kreuger gaf op 22 september een lezing over het fenomeen waterlinies, dat een lange geschiedenis kent in ons land. De waterlinies hebben een grote bijdrage geleverd door de eeuwen heen aan de bescherming van Holland. Holland heeft twee waterlinies gehad die tot ver in de moderne tijd in stand zijn gehouden. Een aantal malen zijn de waterlinies ook daadwerkelijk ingezet zoals tijdens de oorlog tegen de Fransen in het rampjaar. Oudewater maakte deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie waardoor deze lezing voor inwoners uit deze streek bijzonder interessant was.

Kees van Hooft, penningmeester van onze burens, Historische Vereniging Haastrecht vertelde ons op 16 oktober alles over Dirck Coornhert. Kees benadrukte de invloed van Coornhert in de Lage landen.

Coornhert was een belangrijke humanist die talrijke publicaties produceerde op het terrein van theologie, moraal, strafstelsel en staatsinrichting. Coornhert was een fervent tegenstander van de Calvinistische leer van de predestinatie. In vergelijking met Erasmus is Coornhert veel minder bekend om zijn werk maar evenzo belangrijk. Zijn ideeën hebben hem meermalen in grote problemen gebracht. Kees van Hooft zullen we ongetwijfeld nog terugzien voor lezingen.

Meerdaagse reis

Meerdaagse (4) excursie 13 t/m 16 mei.

Rondom het thema “80 jaar bevrijding” organiseerde de reiscommissie van de Geschiedkundige Vereniging dit jaar de herdenking van onze bevrijding met de “Slag om de Schelde”. In November 2024 hield militair historicus Marc van Alphen daarover al een inleiding. Op dag 1 bezochten we Walcheren en kregen bij de diverse stops van de gids een gedetailleerd beeld van de gevechten die plaatsvonden om de haven van Antwerpen te ontsluiten.

De slag om de Schelde was cruciaal voor de verdere bevrijding van Nederland. Dag 2 voerde ons naar Antwerpen waar een bezoek volgde aan de drukkerij van Plantijn. De fenomenale drukkerij en bibliotheken gaven een compleet beeld van de grafische wereld. Later op de dag moest een rondvaart door de oude haven van Antwerpen worden gewijzigd door een misverstand.

Op dag 3 volgde na een bezoek aan de monumentale gewelven van het Koninklijk Paleis op de Coudenberg een bezoek aan het centrum van de Europese democratie: het indrukwekkende gebouw van het Europees Parlement.

Dag 4 bracht ons via het door een nazaat van Marnix van St. Aldegonde bewoonde kasteel Bornhem naar kamp Vught waar wij een beeld kregen van de verschrikkingen die de kampbeulen van het Naziregime aanrichtten. Zo kwamen we weer terecht bij het thema van deze reis, de tweede wereldoorlog.

Ton Spaan, Gert Hoogendoorn, Jaap van der Laan en Nettie Stoppelenburg hebben weer een zeer leerzaam en aantrekkelijk programma voorgeschoteld.

Op 3 november volgde de terugkeeravond waarbij iedereen nog een keer kon genieten van de verhalen en foto's.

Grote excursie

Op 6 september nam de excursiecommissie ons mee naar Noord-Holland voor het jaarlijkse uitje waar wij het gemaal Cruquius bezochten en vervolgens Alkmaar. Het was een machtig gezicht om het gemaal in werking te zien. Onvoorstelbaar dat deze grootste stoommachine ter wereld samen met twee andere gemalen in drie jaar tijd de hele Haarlemmermeer kon droogleggen. In Alkmaar kregen de deelnemers een rondleiding in de Grote of St. Laurenskerk.

Bijzondere vermelding van dit gebouw is dat in de consistoriekamer op het tonggewelf de wapens te zien zijn van Alkmaar, Delft en Oudewater. Deze wapens vinden we ook terug op de gevel van ons eigen stadhuis en benadrukt nog eens de band die deze drie steden hadden. Burgers van deze drie konden zich vrijelijk ophouden in elkaars steden. Zeer bijzonder om te zien waren ook de drie orgels in de kerk waarvan de gids beweerde dat het grote koororgel het oudste nog bespeelbare orgel in Europa is. Na het bezoek aan de kerk volgde een rondvaart door de grachtjes waarbij de schepelingen door de hoogte van de bruggen zeer diep moesten gaan. De liefhebbers konden daarna nog een

GESCHIEDKUNDIGE VERENIGING OUDEWATER

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 3421CN Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

E-mailadres: info@geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

---

bezoek brengen aan het Stedelijk museum of een terrasje pikken.

Dat er grote belangstelling was voor deze trip bleek uit het feit dat er een wachtlijst moest worden ingevoerd omdat de bus slechts plaats biedt aan 50 personen.

Kleine excursie

Helaas moest de kleine excursie die zou plaatsvinden in IJsselstein worden afgeblazen wegens gebrek aan belangstelling. Waarschijnlijk zal vanwege het geringe animo deze jaarlijkse trip van de kalender verdwijnen. Jammer. Deze excursies van een halve dag toonden dat er ook in de nabije omgeving nog veel te zien is.

Overige georganiseerde activiteiten

Alhoewel buiten de verantwoordelijkheid van de GVO ontvingen wij op dinsdag 10 juni de 100-jarige Historische Vereniging Alkmaar in het kader van hun "Pinksterdrie-uitje". Onze voorzitter Gerard van Roon fungeerde als gastheer van het Stadsmuseum. De 57 leden die onze stad bezochten werden te voet en met De Geelbuik door onze stad rondgeleid en brachten een bezoek aan de heksenwaag, het touwmuseum, stadsmuseum en het Rode Dorp. Het bezoek werd afgesloten met een borrel in Broeck.

Pub quiz

Wegens het grote succes van het vorige jaar werd op 27 november wederom de Geschiedenis Pub-quiz gehouden. Nieuwe vragen, nieuwe teams.

Wederom werd er gestreden om wie het meeste wist over Oudewater. Helaas zegde de gemeente de Pub-quiz die in juli voor het Herdenkingsjaar 2025 zou worden gehouden, ondanks toezegging, af. Wel wist de fractie van de Onafhankelijken een heel team op de been te brengen.

Lichtjeswandeling

Voor de tweede keer hebben we op 12 december met Groene Hart-Vitaal een puzzeltocht uitgezet voor de kleintjes in de lichtjeswandeling. Gewapend met vragenformulier en pen moesten de deelnemertjes karakteristieke plekken opsporen die te maken hadden met de geschiedenis van Oudewater. In de raadzaal zongen als engeltjes verklede kinderen kerstliedjes. De lichtjeswandeling is uitgegroeid tot een sfeervol evenement op weg naar de kerstdagen.

B. Stadsmuseum

In 2025 werd de tentoonstelling over het onderwijs in Oudewater in de twintigste eeuw geprolongerd. Evenals het jaar hiervoor werd de tentoonstelling goed bezocht en hebben we ook veel bezoekers uit Oudewater zelf mogen verwelkomen. Topdrukke hadden we net als vorig jaar op de Open Monumentendag. We hebben zelfs oud-Oudewateraren ontvangen die speciaal voor deze tentoonstelling

de moeite namen om het museum te bezoeken. De suppoosten op de zolder hoorden talloze malen de gesprekken van de bezoekers over de leraren en herinneringen ophalen over de schooltijd. De fotoboeken met de klassenfoto's van de Immanuëlschool zijn langdurig doorgebladerd. Voor wie de expositie heeft gemist is er nog de mogelijkheid om de foto's te bekijken op het touchscreen van het museum. Helaas heeft de coördinator van de suppoosten Gerrie van Roon te kennen gegeven dat zij na meer dan 10 jaar stopt met dit werk. De GVO is haar voor dit werk veel dank verschuldigd.

Op dit moment ondergaat het stadsmuseum een grondige make-over en op 4 april 2026 zal een nieuwe tentoonstelling worden geopend over het leven en werk van Johan Schouten. In de nieuwe opstelling is de ruimte opgedeeld in een sectie met het werk van Schouten en in de andere sectie de expositie over de geschiedenis van Oudewater.

Totaal in 2025		
Totaal in 2024	1100 bezoekers	
Totaal in 2023	973 bezoekers	
Totaal in 2022	1232 bezoekers	
Totaal in 2021	363 bezoekers	Gedeeltelijk gesloten i.v.m. Corona
Totaal in 2020	Geen bezoekers	Gesloten vim Corona
Totaal in 2019	1163 bezoekers	
Totaal in 2018	1232 bezoekers	
Totaal in 2017	1115 bezoekers	
Totaal in 2016	1240 bezoekers	
Totaal in 2015 en 2014	2281 bezoekers	Van oktober 2014 tot oktober 2015, i.v.m. Oudewater 750 jaar Stad

C. Oude Waarden en Nieuwsbrief

In 2025 hebben wij weer een editie van Oude Waarden kunnen uitbrengen. Het heeft lang geduurd voor wij weer tijd en menskracht hadden gevonden om een volledige editie te produceren. Het bestuur zal proberen om de draad weer op te pakken en bij speciale gelegenheden een publicatie samen te stellen. Binnenkort kunt u weer een uitgave verwachten.

Met grotere regelmaat verschijnt de nieuwsbrief. Wij proberen elke 6 weken een nieuwe uitgave te realiseren. In de nieuwsbrief willen wij naast nieuws van de vereniging ook vaste rubrieken opnemen en de agenda voor de komende tijd bekend te maken.

D. Bestuurlijke activiteiten

Het bestuur was in 2025 als volgt samengesteld:

De heer G. van Roon, voorzitter

De heer Ton Bode, secretaris

Mevrouw Hennie Luinge, penningmeester

Peter Lücker, lezingen

Peter den Hertog, stadsmuseum en collectie

Het bestuur tracht elke 6 weken bijeen te komen. In 2025 is het bestuur voor een bestuursvergadering op de volgende data bijeengekomen.

22 januari 2025

19 februari 2025

9 april 2025

28 mei 2025

GESCHIEDKUNDIGE VERENIGING OUDEWATER

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 3421CN Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

E-mailadres: info@geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

---

28 augustus 2025

22 oktober 2025

18 december 2025

Naast bestuursvergaderingen zijn ook een excursiecommissie, stadhuiswerkgroep en lezingencommissie actief die zich bezighouden met het organiseren van activiteiten op hun taakgebied. Zij vergaderen onder eigen regie en brengen verslag uit aan het bestuur.

E. Algemene Ledenvergadering/ Jaarvergadering 2024 op 27 maart 2025

De jaarvergadering is matig bezocht door 48 leden.

Omdat er geen uitzonderlijke zaken te bespreken waren en het bestuur in de huidige vorm doorgaat werden alle agendapunten redelijk snel afgehamerd. Op de jaarrekening zijn vooraf geen vragen ingediend en de ALV stemde snel in met de bevindingen van de kascommissie dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële positie.

F. Andere activiteiten:

Naast activiteiten voor de leden onderhoudt de GVO ook contacten met zusterorganisaties, koepelorganisaties en andere organisaties die een gemeenschappelijk doel hebben.

De GVO was vertegenwoordigd in de werkgroep Herdenkingsjaar 2025 en heeft zitting in het comité Open Monumentendag. Sinds twee jaar is de GVO ook present met een stand op de Vitaliteitsmarkt die in september wordt gehouden in de tuin van de RK-parochie.

Daarnaast ontvangen wij talloze verzoeken om informatie te verschaffen over uiteenlopende zaken. Dat varieert van vragen over families, het duiden van foto's, het verstrekken van beeldmateriaal en andere vragen over de geschiedenis van Oudewater in het algemeen.

In niet alle gevallen kunnen wij antwoord geven aan de vragen en verzoeken maar kunnen wel vaak doorverwijzen naar instanties of personen die gericht antwoord kunnen geven.

Op deze manier hopen wij ook van nut te kunnen zijn niet alleen voor de leden maar ook voor derden. Deze taak wordt specifiek genoemd in onze statuten.

G. De collectie

De GVO heeft een collectie schilderijen, tekeningen, boeken en voorwerpen in eigendom.

Deze collectie is voor een groot deel opgeslagen op de zolder van het stadhuis.

Op de website van de GVO in het menu Stadsmuseum kunt u een complete inventarislijst vinden van de schilderijen, tekeningen en boeken die wij hebben en voor zover bekend waar ze vandaan komen.

Leden kunnen de boeken van die de GVO bewaart op de zolder van het stadhuis raadplegen.

Neem hiervoor contact op met de secretaris.

De GVO krijgt met regelmaat boeken aangeboden over Oudewater. Wij nemen deze graag in ontvangst. We bekijken alles wat aangeboden is en soms zitten er bijzondere items tussen.

Boeken die wij niet kunnen gebruiken brengen wij weer naar de kringloop die er ook vaak heel blij mee zijn.

GESCHIEDKUNDIGE VERENIGING OUDEWATER

Secretariaat: Zuid IJsselkade 4 3421CN Oudewater

Telefoon: 06-52581330

www.geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

E-mailadres: info@geschiedkundigeverenigingoudewater.nl

Bij het leegruimen van het stadskantoor aan de Waardsedijk stuitte de gemeente op een grote voorraad van het boek van J.G.M. Boon, Vrijheid en Gezag en het boek Hoenkoop, het heden en verleden.

Leden van de GVO kunnen exemplaren van deze boeken afhalen bij de secretaris.

H. Ledenbestand

Op 31 december 2025 is het aantal leden 329, opgebouwd als volgt: 152 individuele lidmaatschappen (waaronder 4 ereleden), 81 gezamenlijke lidmaatschappen en 15 organisatielidmaatschappen. Ten opzichte van 2024 is er sprake van een lichte daling.

Ledenaantal per 31 december 2025.

Jaar	Totaal	Gezamenlijk Op één adres	Individueel	Erelid	Organisatie Lidmaatschap
2025	329	81	148	4	15
2024	336	85	147	4	15
2023	338	88	147	3	15
2022	351	93	147	3	15
2021	373	108	141	3	16
2020	380	112	139	4	17
2019	380	112	140	4	16
2018	373	108	143	4	14
2017	384	112	145	5	15
2016	388	115	143	4	14
2015	352	104	132	4	12
2014	330	111	99	3	9

Organisatie lidmaatschappen zijn organisaties zoals zusterverenigingen, overkoepelende organisaties en belangenorganisaties en overheden waarin wij zitting hebben of waarmee wij zeer nauw samenwerken. Zij zijn geen contributie verschuldigd.

I. Slotwoord

Als u ook ideeën heeft voor een lezing of een suggestie voor een excursie, laat het ons dan weten. Ook als u wilt helpen als suppoost in het stadsmuseum of verhalen wilt optekenen voor "Oude Waarden", alle hulp is welkom zodat wij een mooi programma voor de komende jaren kunnen maken.

Ton Bode

Secretaris